

Jméno a příjmení:

Instrukce

Milí olympionici!

Než se pustíte do řešení samotných úloh, přečtěte si prosím pozorně následující instrukce. Před sebou máte zadání pěti úloh regionálního kola České lingvistické olympiády. Podepište se do rámečku do pravého horního rohu na této straně zadání.

Až dostanete pokyn, smíte začít řešit. Své odpovědi pište prosím čitelně přímo do zadání, poznámky na pomocných papírech nebudou při hodnocení brány v potaz. Za chybná řešení body nestrháváme.

K vypracování řešení použijte psací pomůcky, papír a veškeré své znalosti a schopnosti. Slovníky, taháky, elektronické pomůcky, jakož i skupinová práce a opisování se zapovídají. Úlohy jsou sice založeny na skutečných živých jazycích, avšak na takových, které (pravděpodobně) neznáte. Pokud je vám některý z nich znám, je to vaše výhoda, již netřeba skrývat.

Na řešení regionálního kola máte vyhrazeno 150 minut. Přejeme vám bystrou mysl a hodně štěstí!

Organizační tým ČLO

David Burda, Vojtěch Diatka, Barbora Dohnalová, Sára Elichová, Eliška Freiburgerová, Ema Grofová, Zuzana Gruberová, Haštal Hapka, Vojtěch Janda, Jiří Kozlák, Michal Láznička, Michala Lvová, Tereza Maláčová, Jan Petr, Michaela Svatošová

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

1 Burušaskí

(16 bodů)

Jazykem burušaskí hovoří několik stovek etnických Hunzů v pohoří Karákóram a je možné jej zapisovat jak latinkou, tak arabským písmem. Níže naleznete několik latinkou psaných vět v jazyce burušaskí a jejich české ekvivalenty v náhodném pořadí.

1. Haghore wali.	A. <i>Chlapec viděl obchodníka.</i>
2. Šagire mel meni.	B. <i>Muž uhodil dívku.</i>
3. Thame gusmucum kitap yani.	C. <i>Čarodějnice plakala.</i>
4. Ie mi muphusi.	D. <i>Kůň spadl.</i>
5. Guse hir phusu.	E. <i>Obchodník dal manželce palác.</i>
6. Dasene sipaiar šapik umu.	F. <i>Žena svázala muže.</i>
7. Hilese saudagar yeci.	G. <i>Dívka dala vojákovi chléb.</i>
8. Šušolikise heru.	H. <i>Syn svázal matku.</i>
9. Sipaie haghhor deli.	I. <i>Student pil víno.</i>
10. Hire dasen mudeli.	J. <i>Princ vzal ženě knihu.</i>
11. Saudagare hapkuinmor thaang umi.	K. <i>Voják uhodil koně.</i>

Úkol 1: Přiřaďte k větám v jazyce burušaskí jejich české překlady.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Úkol 2: Přeložte do češtiny.

- Hapkuine walu.
- Hire haghhorar mel umi.
- Guse hilescum haghhor yanu.
- Mie cai menu.
- Sipaie šapik šimi.

Úkol 3: Přeložte do burušaskí.

- Dívka svázala ženu.*
- Obchodník viděl chlapce.*
- Žena vzala muži víno.*
- Čarodějnice jedla koně.*
- Student dal matce knihu.*

Poznámka: Pro některé významové jednotky a tvary slov existují podle různých zdrojů v jazyce burušaskí různé výrazy. Další varianty výrazů v této úloze pro jednoznačnost neuvádíme.

Autorkou úlohy je Eliška Freibergrová.

2 Litevština

(17 bodů)

Litevština tvoří spolu s lotyštinou a několika vymřelými jazyky baltskou větev indoevropské jazykové rodiny. V Litvě, kde je úředním jazykem, má necelé tři miliony rodilých mluvčích. Níže vidíte několik vět v litevštině popisujících vztahy znázorněné uvedeným rodokmenem (kruh značí ženu, trojúhelník muže).

Liepos tėvo vardas Vytautas Žukauskas.

Žemynos anūko vardas Nojus Sakalauskas.

Auksės dukros vardas Jogailė Sakalauskaitė.

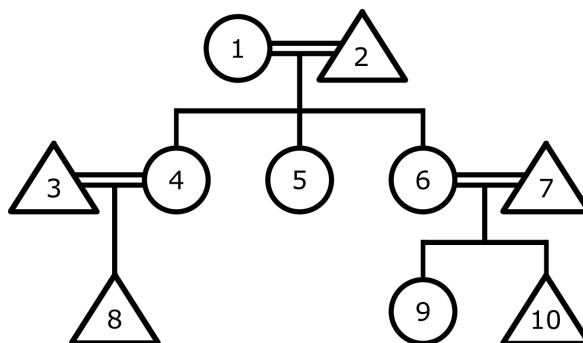
Povilo motinos vardas Ieva Astrauskienė.

Jogailė yra Vytauto anūkė.

Jurgis yra Jogailės tėvas.

Vytautas yra Povilo senelis.

Žemyna yra Nojaus senelė.

Úkol 1: Uveďte jména i příjmení všech členů rodiny podle jejich umístění v rodokmenu.

- ① : _____
- △ 2 : _____
- △ 3 : _____
- ④ : _____
- ⑤ : _____
- ⑥ : _____
- △ 7 : _____
- △ 8 : _____
- ⑨ : _____
- △ 10 : _____

Úkol 2: Jednomu ze zmíněných párů se nedávno narodila dcera Julija Astrauskaitė (v rodokmenu není znázorněna). Doplňte vhodně následující věty, jména uvádějte včetně příjmení.

Julija Astrauskaitė yra Pranciškaus _____.

Žemynos _____ vardas Julija Astrauskaitė.

Poznámka: Litevské „ė, ū, y“ značí dlouhé varianty hlásek [e u i].

Autorkou úlohy je Ema Grofová.

3 Ibibio**(12 bodů)**

Jazyk ibibio se řadí do atlantokonžské jazykové rodiny a mluví jím přibližně 4 miliony obyvatel státu Akwa Ibom na jihu Nigérie. Tato úloha je založena na jeho uruánském dialektu.

V prvním sloupci tabulky se nachází kořeny některých sloves v jazyce ibibio. Druhý sloupec obsahuje tvary kmenů odvozených od příslušných kořenů. Významy odvozených kmenů jsou uvedeny v posledním sloupci.

kořen	kmen	význam kmene
dáppá	dappake	<i>který sní</i>
dát	dáttá	<i>nebrat</i>
déép	dééβé	<i>neškrábat</i>
dép	déppé	<i>nekupovat</i>
dóm	dommo	<i>který kouše</i>
kóóŋ	kóóŋó	<i>nevěšet</i>
kək	kəkko	<i>který zvrací</i>
kəŋ	kəŋŋó	<i>neklepat</i>
kéré	kéréké	<i>nemyslet</i>
kóót	kooro	<i>který čte</i>
má	maaya	<i>který miluje</i>
nɔ	nɔɔyó	<i>nedávat</i>
ŋɔɔn	ŋɔɔno	<i>který leze</i>
saŋá	saŋake	<i>který jde</i>
sé	sééyé	<i>nedívat se</i>
tooró	tooróké	<i>nechválit</i>
waak	waayá	<i>netrhat</i>
weem	weeme	<i>který teče</i>

Poznámka: Samohlásky označené čárkou (např. [á]) mají vysoký tón, ostatní samohlásky mají nízký tón. Dvě samohlásky za sebou značí dlouhou samohlásku. Hlásky [β r ɣ] jsou oslabené varianty hlásek [b d g]. Hlásky [ɔ] se vyslovuje jako otevřenější [o], hlásku [ŋ] vyslovujeme místo „n“ ve slově „banka“ a [ŋ] je poslední hláskou slova „píseň“.

Úkol 1: Do prázdných buněk následující tabulky doplňte chybějící tvary. Pokud existuje více možných odpovědí, uveďte všechny.

kořen	kmen	význam kmene
béék		<i>který odlupuje kukuřici</i>
bom		<i>nerozbíjet</i>
dá		<i>nestát</i>
soβó		<i>který vře</i>
sóón		<i>neposmívat se</i>
yét		<i>který myje</i>
	dɔɔno	<i>který mluví plynule</i>
	fááňáké	<i>nehádat se</i>
	kóóyó	<i>nevršit</i>
	kpééβé	<i>neučit</i>
	temmé	<i>nevařit</i>
	wotto	<i>který zabíjí</i>

4 Ngitština

(9 bodů)

Nilosaharským jazykem ngitštinou mluví okolo sto tisíc obyvatel Konžské demokratické republiky. Tato úloha se týká tradičního ngitského číselného systému, který ovšem již nahradilo počítání ve svahilštině. Níže se nachází ngitské výrazy pro několik čísel.

- 2 ɔyɔ
- 8 àrɛ
- 11 otsi-vi
- 20 àbà
- 22 àbà dɔ ɔyɔ
- 29 àdzòro dɔ atdí
- 31 wǎdhì -vi

Úkol 1: Zapište číslicemi.

- (a) atdí
- (b) otsi dɔ ɔyɔ
- (c) wǎdhì

Úkol 2: Zapište v ngitštině.

- (a) 13
- (b) 19
- (c) 28

5 Skotská gaelština

(15 bodů)

Skotská gaelština je jazyk příbuzný irštině. Tímto goidelským jazykem z keltské větve indoevropských jazyků mluví okolo šedesáti tisíc Skotů. Níže se nachází třináct výrazů v češtině a jejich překlady do skotské gaelštiny, nikoli však ve správném pořadí.

1. <i>bouřlivé moře</i>	A. comhachag-bhàn
2. <i>cuketa</i>	B. comhachag-bheag
3. <i>dýně</i>	C. inneal-nighe
4. <i>hedvábí</i>	D. mathan-bàn
5. <i>lední medvěd</i>	E. mathan-molach
6. <i>medvěd grizzly</i>	F. mathan-nighe
7. <i>mýval</i>	G. mearag
8. <i>pračka</i>	H. mearag-bheag
9. <i>prádelna</i>	I. muir-molach
10. <i>samet¹</i>	J. sìoda
11. <i>sova pálená²</i>	K. sìoda-molach
12. <i>sýček obecný³</i>	L. taigh-beag
13. <i>toaleta</i>	M. taigh-nighe

Úkol 1: Přiřaďte k českým výrazům jejich překlady do skotské gaelštiny.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Úkol 2: Zde je šest dalších českých výrazů a jejich překlady do skotské gaelštiny, tentokrát ve správném pořadí:

<i>kávový stolek</i>	bòrd-cofaidh
<i>luxusní jídlo</i>	biadh-sòghail
<i>ochranná přilba</i>	ad-chruaidh
<i>pevný disk</i>	clàr-cruaidh
<i>podzemní voda</i>	uisge-talmhainn
<i>žížala</i>	cnuimh-thalmhainn

Přeložte do skotské gaelštiny.

- (a) *bílý dům*
- (b) *kávovar*
- (c) *larva bource morušového⁴*
- (d) *chlupatá čepice*
- (e) *svačina*

Poznámky:

¹Hebká tkanina, z jejíž základní vrstvy ční husté krátké nitky. Tradičně se vyráběla z hedvábí.

²Středně velká sova, jedna z nejrozšířenějších sov. Vyznačuje se bílou „tvář“ ve tvaru srdce.

³Malá sova, vysoká asi čtvrt metru. Má výrazné žluté oči a bílý pruh nad očima.

⁴Bourec morušový je noční motýl, jehož larvy tvoří vlákno, z kterého se vyrábí hedvábí.